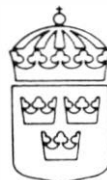


Motion till riksdagen

1988/89:Sk411

av Bo Lundgren m fl (m)

Beskattning av boende, kapital m m



Mot.
1988/89
Sk411

Moderata samlingspartiet föreslår i partimotionen "Skattereform för 1990-talet" (1988/89:374) en omfattande reformering av inkomstbeskattningen för fysiska och juridiska personer. I denna motionen behandlas frågor som rör bostadsbeskattning, beskattning av kapital, arbetsgivaravgifter och löneskatter, omsättningsskatten på värdepapper och indirekta skatter.

1 Bostadsbeskattning

1.1 Fastighetstaxeringen 1990

1990 genomförs en allmän fastighetstaxering för småhus. De förändringar av taxeringsvärdena som då sker påverkar skatteuttaget i flera avseenden. Den statliga fastighetsskatten tas ut i förhållande till taxeringsvärdet. Schablonintäkten för småhus beräknas med utgångspunkt i taxeringsvärdet, som också ligger till grund för förmögenhetsbeskattningen.

Det är fastigheternas marknadsvärden 1988 som är utgångspunkt för 1990 års fastighetstaxering. De bedömningar av prisutvecklingen som nu kan göras tyder på att taxeringsvärdena kommer att öka med ca 50 procent genomsnittligt för hela landet. Utvecklingen varierar emellertid kraftigt mellan olika regioner. Storstadsområdena och vissa andra områden med kraftig efterfrågan kommer att få väsentligt större ökningar än genomsnittet. Taxeringsvärdena kan här komma att öka med 100 procent eller ännu mer.

1.1.1 Fastighetsskatten

I regeringen kompletteringsproposition 1987 föreslogs en skärpning av fastighetsskatten för såväl småhusägare som hyresgäster och bostadsrättshavare. Utgångspunkten för förslaget var den allmänna fastighetstaxering som ägde rum 1988 för bl a flerfamiljeshus. Till följd av ett samfälltagerande från oppositionen avslogs emellertid regeringens förslag.

Fastighetstaxeringen av småhus nästa år kan, som tidigare nämnts, beräknas medföra taxeringsvärdeshöjningar på i genomsnitt 50 procent. I vissa fall kan ökningarna komma att vara och t o m överstiga 100 procent. I tabell 1 redovisas de kostnadsökningar som blir följden av taxeringsvärdeshöjningar på 50, 75 respektive 100 procent. Beräkningarna utgår från att innehavaren har en marginalsatt på 50 procent och visar effekten av den statliga fastighetsskatten.

Tabell 1

Mot. 1988/89

Sk411

Fastighetsskatt för småhus i dag och vid taxeringsvärdesökningar 1990 (vid 50 % marginalska)tt)

Taxerings- värde i dag:	Fastighets- skatt i dag:	Fastighetsskatt 1990 vid taxeringsvärdesökning på		
		50 %	75 %	100 %
250 000	1 167 kr/år	1 750 kr/år	2 042 kr/år	2 334 kr/år
300 000	1 400 kr/år	2 100 kr/år	2 450 kr/år	2 800 kr/år
350 000	1 633 kr/år	2 450 kr/år	2 857 kr/år	3 267 kr/år
400 000	1 867 kr/år	2 800 kr/år	3 267 kr/år	3 734 kr/år

1.1.2 Småhusbeska)ttningen

Sedan mitten av 1950-talet beskattas förmånen av egen bostad enligt en schablonmetod. En viss andel av fastighetens taxeringsvärde tas upp som intäkt vid inkomstbeska)ttningen. Från intäkten får avdrag enbart ske för ränteutgifter och tomträttsavgäld. Eventuellt uppkommande underskott får dras av mot övriga inkomster, men det skattemässiga värdet av ett sådant avdrag är endast 47 procent (vid en kommunalska)tt på 30 kronor) oavsett hur hög marginalska)tt småhusägaren har.

De taxeringsvärdeshöjningar som blir följden av 1990 års fastighetstaxering kommer således att påverka beräkningen av schablonintäkten. I tabell 2 redovisas hur mycket skatten ökar till följd av taxeringsvärdeshöjningar på 50, 75 och 100 procent. Tabellen avser en inkomsttagare med 50 procent marginalska)tt.

Tabell 2

Taxerings- värde i dag	Småhusska)tt i dag	Småhusska)tt 1990 vid taxeringsvärdesökning på		
		50 %	75 %	100 %
250 000	2 500 kr/år	3 750 kr/år	4 375 kr/år	5 500 kr/år
300 000	3 000 kr/år	4 500 kr/år	6 000 kr/år	7 500 kr/år
350 000	3 500 kr/år	6 000 kr/år	7 875 kr/år	10 500 kr/år
400 000	4 000 kr/år	7 500 kr/år	10 500 kr/år	14 000 kr/år

Som framgår av tabellen uppkommer kraftiga kostnadsökningar vid oförändrade regler för beräkning av schablonintäkten.

1.1.3 Sammantagna effekter av fastighetstaxeringen

I tabell 3 redovisas skatteökningen utslagen per månad vid taxeringsvärdeshöjningar på 50, 75 respektive 100 procent till följd av fastighetsska)ttens och den löpande småhusbeska)ttningen.

Tabell 3

Skattehöjning 1990 till följd av fastighetsskatt och småhusbeskattning vid oförändrade regler (vid 50 % marginals katt)

Mot. 1988/89

Sk411

Taxeringsvärde dag	Kostnadsökning 1990 vid taxeringsvärdesökning på		
	50 %	75 %	100 %
250 000	153 kr/mån	229 kr/mån	347 kr/mån
300 000	183 kr/mån	337 kr/mån	492 kr/mån
350 000	276 kr/mån	467 kr/mån	720 kr/mån
400 000	369 kr/mån	658 kr/mån	989 kr/mån

För ett småhus i storstadsregion med ett vanligt förekommande taxeringsvärde på 350 000 kronor ökar månadskostnaden från 427 kr/månad till 1 147 kronor – eller med 147 procent! Vid 62 procent marginals katt ökar månadskostnaden från 498 kr/månad till 1 224 kr/månad.

En sådan skatteskärpning är helt oacceptabel. Enligt vår uppfattning får 1990 års fastighetstaxering inte leda till att fastighetsskatten skärps. Den löpande småhusbeskattningen ska justeras så att kapitalkostnadsutvecklingen för småhus inte överstiger den för flerbostadshus. Vidare måste de regionala effekter som kommer att uppstå bland annat på grund av den prisutveckling som de senaste årens låga småhusbyggande resulterat i begränsas. Om så ej sker kommer tiotusentals småhusägare i framför allt storstadsområdena och vissa skärgårdsområden inte ha råd att bo kvar i sina hus. En av de åtgärder som bör vidtagas är att progressiviteten i skatteskalen avskaffas.

1.1.4 Småhusbeskattningens utformning

Den nuvarande utformningen av villabeskattningen skapar två principiellt viktiga problem. För det första skiljer sig taxeringsvärdet för likadana hus högst väsentligt mellan olika orter och regioner i landet. Denna utveckling har skärpts de senaste åren. Det innebär att villaskatten slår mycket olika beroende på var i landet ett hus ligger. För det andra har, genom att avdrag inte längre medges för reparationer i småhus, det s k svarta arbetet ökat högst betydligt.

Det kan starkt ifrågasättas om den huvudsakliga grunden för småhusbeskattningen numera kan anses vara en beskattning av den beräknade förräntningen av det i fastigheten nedlagda kapitalet. Det ter sig rimligare att avkastningen i form av boendet i sig skall vara utgångspunkt för beskattningen. Detta är för övrigt tanken bakom beskattningen av den som bor i lägenhet i eget hyreshus.

Det bör därför utredas huruvida en ny metod för småhusbeskattning kan införas. Därvid bör övervägas om inte beskattningen av småhus, bostadsränter och ägarlägenheter kan utformas på ett likformigt sätt. Den nya metoden får inte leda till höjt skatteuttag.

Moderata samlingspartiet har under en lång följd av år föreslagit att en avdragsrätt för reparationer i småhus införs. Redan i en promemoria från

bostadsdepartementet 1980 (DSB 1980:10) skisserades en avdragsrätt för reparationskostnader. Denna fråga har också behandlats i bostadskommitténs slutbetänkande (SOU:1986:6). Enligt utredningens mening skulle en årlig avdragsrätt för reparationer verksamt bidra till att stävja det s.k. svartjobberiet. En tänkbar metod var, enligt utredningen, att tillåta avdrag för styrkta lönekostnader upp till ett belopp av 10 000 kronor per år. Särskilt stora kostnader skulle kunna fördelas framåt i tiden.

Bostadskommittén konstaterar att en avdragsrätt, av det utseende utredningen diskuterade, sannolikt inte skulle leda till något skattebortfall till följd av de positiva effekterna när det gäller redovisning av uppburna inkomster. Enligt vår mening bör en avdragsrätt för reparationer införas enligt de principer som angetts.

1.3 Realisationsvinstbeskattning av fastigheter och bostadsrätter

Realisationsvinsten vid försäljning av fastigheter beskattas så att köpeskillingen, minskad med det inflationsuppräknade ingångsvärdet, läggs samman med övriga inkomster. Inflationsuppräknningen gäller emellertid inte för de första fyra åren av ett innehav. Denna begränsningsregel, som infördes i stället för en begränsning av avdragsrätten (vilken ändå tillkom några år senare), är mycket komplicerad och ger stora problem vid taxeringsarbetet. Regeln kan också leda till att rena inflationsvinster beskattas. Den bör därför avskaffas.

Vid realisationsvinstbeskattningen kan i vissa fall uppskov med betalning av den beräknade skatten medges för den som säljer sitt småhus och förvärvar ett annat. Motsvarande uppskofsregler finns inte när det gäller bostadsrätter. Realisationsvinstbeskattningen av bostadsrätter motsvarar inte heller i övrigt reglerna för småhus och andra fastigheter.

Enligt vår uppfattning bör bostäder i realisationsvinstbeskattningshänseende behandlas på samma sätt, oavsett om det är fråga om en bostad i småhus eller en bostad i flerfamiljshus med bostadsrätt eller äganderätt. Realisationsvinstbeskattningsreglerna för bostadsrätter bör så långt möjligt ändras så att de ansluter till de regler som ska gälla för småhus. Det innebär bl a att uppskofsregler skall införas. Uppskov skall vidare kunna medges vid försäljning av bostadsrätt och köp av småhus och vice versa.

Realisationsvinstbeskattningen är, som vi tidigare framhållit, en av de främsta orsakerna till den orörlighet som kännetecknar den svenska bostadsmarknaden. En ökad rörlighet skulle göra det lättare för alla bostadskonsumenter att tillgodose sina önskemål. Enligt vår uppfattning bör därför hela realisationsvinstbeskattningssystemet för bostäder bli föremål för en särskild utredning. Därvid bör övervägas om beskattningen endast skall omfatta tidsmässigt korta innehav eller t o m helt slopas.

1.4 Statlig fastighetsskatt

Genom riksdagsbeslut i december 1984 ersattes hyreshusavgiften fr.o.m. den 1 januari 1985 med en statlig fastighetsskatt. Den nya skatten innebär i jämförelse med hyreshusavgiften en avsevärd utvidgning av skattskyldigheten. Bl.a. berörs alla landets drygt 1.5 miljoner småhusinnehavare. Enskilt

ägda hyresfastigheter och lokaler beskattas hårdare än vad gäller de s k allmännyttiga bostadsföretagen.

Mot. 1988/89
Sk411

Regeringen föreslog hösten 1986 en ytterligare skärpning av skatten för enbart det enskilt ägda beståndet av hyresfastigheter och lokaler. Även detta förslag framlades utan tillfredsställande beredning. Även om en viss kompensation kom att utgå till enskilda fastighetsägare med statliga lån snedvrids konkurrensen ytterligare.

Det är främst de småhusägare som redan har de dyraste boendekostnaderna som drabbas hårdast av fastighetsskatten. Det gäller särskilt småhusägare som finansierat sina hus utan statliga lån och sådana som under senare år förvärvat ett äldre hus. Det kan ofta röra sig om flerbarnsfamiljer som redan har en svår ekonomisk situation.

Även i fråga om flerfamiljshus kommer den sammanlagda effekten av fastighetsskatten och de bidrag som avses utgå för att kompensera skatten att diskriminera fastigheter som inte är statligt belånade. Därtill kommer att de olika skattesatserna (en högre för konventionellt beskattade fastigheter och en lägre för schablonbeskattade fastigheter som ofta tillhör allmännyttan) gör att de privata fastighetsägarna till följd av bruksvärdessystemet inte ens kan ta ut tillräcklig hyra för att erhålla kostnadstäckning för skatten.

Fastighetsskatten bör successivt slopas. Behovet av att snabbt genomföra en omfattande marginalskattereform medger emellertid ingen sänkning beskattningsåret 1990.

1.5 Fastighetstaxeringsreglerna

Riksdagen har under de senaste åren vid flera tillfällen (bl.a. under hösten 1985), med hänvisning till erfarenheterna av 1981 års allmänna fastighetstaxering, beslutat att hos regeringen begära en utredning syftande till en omläggning av fastighetstaxeringssystemet så att förenklingar kan uppnås.

Visserligen har en utredning rörande taxering av småhus slutfört sitt arbete under 1987, men riksdagens ursprungliga krav har ej tillgodosetts. Detta är synnerligen allvarligt med tanke på att fastighetstaxeringen genomförs för olika fastighetskategorier med början förra året och fullföljs 1990 och 1992. En utredning för den uppgift riksdagen uttalat bör snarast tillsättas.

Regler bör vidare införas om att särskild fastighetstaxering kan begäras av fastighetsägare, t.ex. jordbrukare, på grund av att marknadsvärdet har sjunkit.

2 Kapitalbeskattning

2.1 Förmögenhetsbeskattningen

Sverige har i dag den högsta förmögenhetsbeskattningen bland OECD-länderna. Redan på en förmögenhet på 400 000 kronor utgår en förmögenhetsskatt på 1,5 procent. För förmögenheter över 1 800 000 kronor uppgår skattesatsen till 3 procent. Denna beskattning utgör en extraskatt på kapitalavkastning utöver den progressiva inkomstbeskattningen. Effekten accentueras av att förmögenhetsbeskattningen måste betalas med redan beskattade medel, d v s en individ måste först betala inkomstskatt och

eventuella arbetsgivaravgifter på det belopp han eller hon därefter skall betala i förmögenhetsskatt.

Förmögenhetsskatten är ett särskilt stort problem för personer som har en förmögenhet som ger låg eller ingen direkt avkastning. Ett exempel är egnahemsägare. Ett annat kan vara ägare av mindre företag. De till följd av inflationen successivt höjda substansvärdena i företagen har tillsammans med höjda skattesatser gjort förmögenhetsskatten till ett växande problem för många ägare till framför allt mindre och medelstora företag. Många kan tvingas att successivt sälja ut sina företag för att erlagga skatten.

Förmögenhetsskatten leder också till orättvisor mellan personer med olika typer av förmögenhetsinnehav. Någon hänsyn tas heller inte till att vissa tillgångar kan vara belastade med latent skatteskulder.

Målet bör vara att förmögenhetsbeskattningen utformas så att ett bottenbelopp på ca 1 miljon kronor undantas från beskattning och att en låg proportionell skatt tas ut på överstigande belopp.

Förmögenhetsskatteskalan bör som ett första steg från taxeringen 1990 återfå det utseende den hade innan den socialdemokratiska regeringen genomförde sina skärpningar.

Den allmänna fastighetstaxeringen, som genomförs etappvis för olika fastighetskategorier, har lett och kommer att leda till stora höjningar av taxeringsvärdena för många fastigheter. Om inga ändringar sker kommer allt fler småhusägare att behöva erlagga förmögenhetsskatt. Skatten kommer för andra att i många fall skärpas avsevärt. Regeringen bör, mot bakgrund av fastighetstaxeringens utfall, lägga fram förslag om ytterligare sänkt förmögenhetsskatt från den 1 januari 1990. Ytterligare justeringar kan bli aktuella när utfallet av taxeringen 1992 kan bedömas.

Vid beräkningen av förmögenhetsskatt tas alltför begränsad hänsyn till latent skatteskulder. Det är inte rimligt att förmögenhetsskatt skall erläggas på belopp som den enskilde inte kan tillgodogöra sig vid en realisation av tillgångarna. Detta problem har särskilt gällt vid förmögenhetsbeskattningen av börsnoterade aktier. Här skall dock aktierna från taxeringen 1988 tas upp till 75 procent av marknadsvärdet vid årsskiftet. Denna reduktion är emellertid inte tillräcklig. Vid förmögenhetsbeskattningen bör, enligt vår mening, börsnoterade aktier tas upp till 65 procent av sitt marknadsvärde. Därmed tas rimlig hänsyn till den latent skatteskulden.

OTC-aktier har tidigare tagits upp till 30 procent av substansvärdet vid förmögenhetsbeskattning. Nu gäller i stället att 30 procent av det noterade värdet ska tas upp. Det medför en kraftig skatteskärpning. Reglerna bör ändras så att värderingen åter utgår från substansvärdet och att 30 procent av detta tas till beskattning. Samma regler bör gälla icke inregistrerade börsaktier.

Frågan om förmögenhetsbeskattningen på arbetande kapital i små och medelstora företag behandlades utförligt av företagsskattekommittén i ett betänkande 1982 (Ds B 1981:13). Kommittén, som undersökte olika beskattningsmetoder för att bryta kapitalbeskattningens negativa effekter för näringslivet, ansåg att den bästa lösningen var att helt undanta arbetande kapital i mindre och medelstora företag från förmögenhetsbeskattning. En majoritet av de remissinstanser som yttrade sig över utredningsförslaget

delade kommitténs uppfattning. Vi föreslår därför att det arbetande kapitalet i mindre och medelstora företag undantas från förmögenhetsbeskattning på sätt som föreslagits av företagsskattekommittén.

Vid förmögenhetsbeskattningen gäller fortfarande att makars och barns (även fosterbarns) förmögenheter läggs samman vid beräkningen av förmögenhetsskatt. Detta kan få orimliga konsekvenser. Grundprincipen måste även här vara en särbeskattning. Sambeskattningen av förmögenheter bör således avskaffas.

För pensionärer utgår en *extra* förmögenhetsskatt genom att förmögenhet kan reducera det extra avdraget vid inkomsttaxeringen och leda till snabbare avtrappning av det kommunala bostadstillägget. Denna förmögenhetsprövning bör slopas fr o m 1 januari 1989.

Den regel som begränsar det totala uttaget av förmögenhets- och inkomstskatt för en skattskyldig måste justeras i takt med att marginalskatterna sänks.

2.2 Arvs- och gåvobeskattningen

Även arvs- och gåvobeskattningen är mycket hög i Sverige. Den högsta skattesatsen för efterlevande make, barn m fl uppgår till 60 procent. Skatteskalans progressiva utformning gör att de totala arvsskattebeloppen snabbt blir mycket stora räknade som andel av den skattepliktiga lotten. I flertalet jämförbara länder är arvsbeskattningen klart lägre. Så är exempelvis den högsta skattesatsen för make och barn i Danmark 32 procent, i Norge 25 procent och i Finland 14 procent (i Norge tas skatt inte alls ut om det rör sig om make).

Gåvoskatteskalorna överensstämmer med arvsskatteskalorna. Beskattningen av gåva skiljer sig från arvsbeskattningen i vissa andra avseenden. Det gäller bl a det skattefria grundavdrag som kan göras vid arvsbeskattningen.

Den internationellt sett höga arvs- och gåvobeskattningen är orimlig och skapar många problem. Det gäller bl a i samband med övertagade av jordbruk eller rörelse vid ett generationsskifte. På sikt bör de svenska arvsskattesatserna anpassas till den genomsnittliga nivå som gäller i övriga nordiska länder.

Efter riksdagsbeslut 1987 medges vid arvsbeskattningen ett avdrag på 200 000 kronor från arvslott som tillkommer den avlidnes efterlevande make. För barn och andra nära anhöriga är avdraget 25 000 kronor och i andra fall 5 000 kronor.

Dessa skattefria bottenbelopp bör från den 1 januari 1989 ökas så att den avlidnes efterlevande make kan erhålla tolv basbelopp skattefritt, barn eller annan nära anhörig fem basbelopp och annan person två basbelopp.

Vid gåvobeskattningen gäller att man skattefritt kan erhålla en gåva från annan person på 2 000 kronor varje år. Är gåvan i form av personligt lösöre är beloppsgränsen 10 000 kronor. Dessa belopp bör justeras fr o m den 1 januari 1989 så att en gåva på upp till ett halvt basbelopp kan ges utan att beskattning inträder. Detta bör gälla oavsett om beloppet är personligt lösöre eller andra tillgångar.

Som tidigare nämnts är skatteskalorna vid arvs- och gåvobeskattningen

gemensamma. Hösten 1986 gjordes vissa justeringar av dessa skolor. Dessa är emellertid inte tillräckliga. Skalorna för klass I (efterlevande make och därmed jämställd, barn, avkomling till barn, make till barn, efterlevande make till avlidet barn) och II (övriga fysiska personer, juridiska personer utom bl a landsting, kommun, vissa stiftelser etc) bör från den 1 januari 1990 få följande utseende:

Klass I (kronor)

Skattepliktig lott		Inom skiktet
	100 000	5 %
100 000 –	200 000	10 %
200 000 –	300 000	20 %
300 000 –	500 000	30 %
500 000 –	1 000 000	40 %
1 000 000 –	10 000 000	50 %
10 000 000 –		60 %

Klass II (kronor)

Skattepliktig lott		Inom skiktet
–	25 000	10 %
25 000 –	50 000	20 %
50 000 –	100 000	30 %
100 000 –	200 000	40%
200 000 –	1 000 000	50 %
1 000 000 –	2 000 000	55 %
2 000 000 –		65 %

Då aktier (eller motsvarande tillgångar) ingår i ett dödsbo bör de vid arvsbeskattningen som ett alternativ – då försäljning sker i syfte att erlägga arvsskatten – kunna tas upp till det värde som gäller vid tidpunkten för försäljning.

Aven vid arvs- och gåvobeskattningen bör börsnoterade aktier, med hänsyn till den latent skatteskulden, tas upp till 65 procent av sitt marknadsvärde. OTC-aktier skall, i likhet med vad som bör gälla vid förmögenhetsbeskattningen, tas upp till 30 procent av sitt substansvärde.

3 Arbetsgivaravgifter och löneskatter

Den första borgerliga trepartiregeringen inledde arbetet med att avskaffa de arbetsgivaravgifter som inte är kopplade till socialförsäkringssystemet utan utgör löneskatter. Sålunda avskaffades den allmänna arbetsgivaravgiften i två etapper.

I samband med skatteuppgörelsen mellan folkpartiet, centerpartiet och socialdemokraterna infördes emellertid en ny löneskatt, den allmänna löneavgiften, vars syfte var att "finansiera" det första steget i skatteomläggningen.

Det långsiktiga målet måste vara att avveckla de arbetsgivaravgifter som inte har någon anknytning till socialförsäkringssystemet. Det bör i första

hand gälla återstoden av den allmänna löneavgiften.

I rådande samhällsekonomiska läge är det emellertid nödvändigt att prioritera kraftiga sänkningar av marginalskatterna. Dessa kommer företagen till del bl a i form av lugnare kostnadsutveckling.

Mot. 1988/89

Sk411

4 Indirekta skatter

Ett led i skapandet av den inre marknaden inom EG är att utjämna skillnader i främst den indirekta beskattningen. EG-kommissionen har lagt fram förslag om en harmonisering av mervärdebeskattningen vad avser dels den beskattningsbara basen, dels skattesatserna.

Den utredning regeringen tillsatt för att se över den indirekta beskattningen i Sverige syftar främst till att höja det totala momsuttaget för att delfinansiera en omläggning av inkomstbeskattningen. För att Sverige så långt möjligt ska kunna få tillgång till EG:s inre marknad kan komma att krävas en anpassning av mervärdeskatten från svensk sida. Utgångspunkten bör då vara att så långt möjligt harmonisera den svenska mervärdeskattebasen med vad som kommer att gälla inom EG. Det ökade skatteuttag som skulle bli följden av oförändrade skattesatser kan motverkas genom att dessa sänks. Sverige får då en generell mervärdeskattesats som ligger inom det av EG-kommissionen rekommenderade intervallet (14-20 procent), om än i den övre delen.

Beskattningen bör inte användas som styrmedel. Detta gäller även energipolitiken. Nuvarande utformning av energibeskattningen innebär att man på en gång har sökt tillgodose flera motstridiga syften, vilket har gjort skattesystemet på energiområdet ologiskt. Bl a har beskattningen av kol blivit alltför låg, vilket haft till konsekvens att en ökad användning av energikällor som vattenkraft, kärnkraft, solenergi och vindkraft försvåras.

Vi förordar principellt en övergång till mervärdeskatt på energiområdet, kombinerad med energilikformiga punktskatter på en förhållandevis låg nivå. Vissa avsteg från likformigheten kan emellertid vara motiverade av miljöpolitiska skäl. Skattesystemet blir genom denna ordning mera hanterligt. Det medför att den konkurrensutsatta industrin i energibeskattningshänseende likställs med de utländska konkurrenter som helt eller delvis kan lyfta av sin energiskattebörda.

5 Omsättningsskatterna på värdepapper

Den 1 januari 1984 infördes en omsättningsskatt på 1 procent på handeln med aktier i Sverige. Den 1 juli 1986 fördubblades skatten, trots försäkringar från bl a finansministern i valrörelsen 1985 om att inga nya skatter skulle läggas på aktiesparandet. Omsättningsskatten gäller även utländska placeras handel på den svenska aktiemarknaden. Fr o m 1989 gäller skatten även affärer till mäklarnas egna lager. Parallellt har också omsättningsskatt införts inom penningmarknaden.

Under den tidsperiod då omsättningsskatten i Sverige införts, höjts och utvidgats har utländska aktiemarknader vidtagit flera åtgärder för att *sänka* sina transaktionskostnader. I London genomfördes exempelvis vad som kallades "The Big Bang" 1986. Förändringar i omvärlden innebär bl a att

transaktionskostnaderna i Sverige är tre gånger så höga som i exempelvis London och New York.

Omsättningen på Stockholms fondbörs har minskat från 141 miljarder kronor 1986 till 125 miljarder kronor 1987 och cirka 115 miljarder kronor 1988. Summan av utländska köp och försäljningar på den svenska aktiemarknaden har minskat från 41 miljarder kronor 1986 till cirka 15 miljarder kronor 1988. Nettotillskottet av utländska aktielikvider har minskat från plus 4,4 miljarder kronor 1986 till minus 4,1 miljarder kronor 1987 och minus 2,5 miljarder kronor 1988. Samtidigt har handeln med svenska aktier i utlandet ökat från drygt 20 miljarder kronor 1986 till uppemot 70 miljarder kronor 1988. Det innebär att av den totala omsättningen av svenska aktier äger nästan 40 procent rum utomlands. Den svenska penningmarknaden har i stort sett punkterats genom den införda skatten.

Det är självklart att en skatt på omsättning minskar omsättningen i fråga. En skatt som betalas av aktieägare måste också minska intresset för att äga aktier och därmed leda till lägre aktiekurser än vad som annars varit fallet. Minskad omsättning och högre transaktionskostnader innebär vidare att marknaden blir mindre likvid och mindre effektiv. Detta avspeglar sig i högre kapitalkostnader för företagen och i sänkta skatteintäkter från förmögens- och arvsskatterna för staten.

I en studie av Ragnar Lindgren och Anders Westlund (EFI, november 1988) har effekten av ökade transaktionskostnader för omsättningsvolymen i svensk aktiehandel studerats. Studien visar att en sänkning av skattesatsen från nuvarande två till en procent skulle medföra en ökning av omsättningsvolymen på mellan 50 och 70 procent. Att helt avskaffa skatten skulle medföra en omsättningsökning på 150–300 procent. En motsvarande studie på engelska data visade att en skattesänkning från två till en procent skulle medföra en volymökning på 70 procent.

Den införda omsättningsskatten på penningmarknaden har, som tidigare sagts, bidragit till en dramatisk minskning av omsättningen. Detta förutsågs redan när riksdagens skatteutskott behandlade frågan våren 1988. Vid en offentlig utfrågning redovisade företrädare för såväl riksbanken som riksgäldskontoret att skatten skulle försämra marknadens effektivitet. Till detta kommer ett högre ränteläge än vad som annars skulle bli fallet, högre kostnader för upplåning och lägre avkastning vid utlåning. Riksbanken får sämre möjligheter att bedriva penningpolitik.

Våren 1988 beslöt riksdagen att Sverige så långt möjligt skulle anpassas till EG:s inre marknad. Omsättningsskatterna strider dock mot denna anpassning samtidigt som de leder till försämrade konkurrensvillkor för de svenska marknaderna gentemot de utländska. Detta kommer att accentueras då den svenska valutaregleringen slopas.

Omsättningsskatten på aktiehandeln bör därför successivt slopas. Ett första steg är att skatten halveras fr o m den 1 juli 1989. Omsättningsskatten på aktiehandel slopas från samma tidpunkt för valutaexporter. Omsättningsskatten på penningmarknaden slopas.

De statsfinansiella konsekvenserna av detta förslag blir marginella. Som framgår av den studie som tidigare refererats skulle en halvering av omsättningsskatten på aktiehandeln leda till en kraftig omsättningshöjning.

Mot. 1988/89

Sk411

Redan detta innebär att skattebortfallet inte blir av den omfattning som kan beräknas vid oförändrad volym. Till detta kommer ökade intäkter av bl a förmögenhets- och arvsbeskattning och löpande realisationsvinstbeskattning.

Mot. 1988/89
Sk411

6 Övriga skatter

Från principiella utgångspunkter borde flertalet punktskatter avskaffas. De påverkar valet mellan olika varor och ger i övrigt snedvridande effekter.

Vissa punktskatter, som exempelvis alkoholskatterna, har införts med andra motiveringar än rent finansiella. När det således gäller alkoholbeskattningen finns det enighet om att den skall utformas på så sätt att målsättningen om en minskad totalkonsumtion och om en övergång från starkare till svagare drycker främjas. På energiområdet finns också vissa andra motiv för punktskatter.

Som tidigare redovisats innebär det statsfinansiella läget att utrymmet för skattesänkningar är begränsat. Det innebär att sänkningarna i första hand måste ske på de områden där effekterna blir mest positiva för samhällsekonomin.

Skogsvårdsavgiften bör, som föreslås i vår motion om jordbrukspolitiken, avskaffas. Som ett första steg bör avgiften minskas från nuvarande 0,8 procent av skogsbruksvärdet till 0,3 procent redan från och med den 1 juli 1989.

7 Finansiella konsekvenser av förslagen

I tabell 4 nedan redovisas de statsfinansiella konsekvenserna av de skatteförslag som läggs i denna motion.

Tabell 4
Finansiella konsekvenser av skatteförslag i denna motion

	Helårseffekt 1990 milj. kr.	Budgetåret 1989/90
Ändrade kapitalbeskattningsregler	700	290
Skogsvårdsavgiften minskas från 0,8 procent till 0,3 procent av skogsbruksvärdet	250	250
Sänkt omsättningsskatt på aktiehandeln	200	200
Totalt	1 150	740

¹ Det torde ankomma på vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för fastighetsskatt i enlighet med vad som anförts i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrade regler för schablonbeskattning av småhus till följd av fastighetstaxeringen 1990 enligt vad som anförts i motionen,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande en ny utformning av småhusbeskattningen,

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avdragsrätt för reparationer utförda i schablontaxerade småhus, enligt vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen beslutar att indexuppräkningsvärden ska medges från första året från och med taxeringen 1990,

6. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrad realisationsvinstbeskattning av fastigheter i övrigt enligt vad som anförts i motionen,

7. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändrad realisationsvinstbeskattning av bostadsrätter enligt vad som anförts i motionen,

8. att riksdagen hos regeringen begär utredning om reglerna för allmän och särskild fastighetstaxering i enlighet med vad som anförts i motionen,

9. att riksdagen beslutar att skatteskalen för uttag av statlig förmögenhetsskatt fr o m taxeringen 1990 återfår det utseende den hade 1 januari 1982,

10. att riksdagen beslutar att börsnoterade aktier vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till 65 procent av sitt marknadsvärde,

11. att riksdagen beslutar att OTC-aktier och icke registrerade börsaktier vid förmögenhetsbeskattningen skall tas upp till 30% av sitt substansvärde,

12. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av förmögenhetsbeskattning av arbetande kapital i mindre och medelstora företag enligt vad som anförts i motionen,

13. att riksdagen hos regeringen begär förslag om avskaffande av sambeskattningen av förmögenhet enligt vad som anförts i motionen,

14. att riksdagen beslutar slopa förmögenhetsprövningen vid beräkningen av extra avdrag för pensionärer,

[att riksdagen beslutar slopa förmögenhetsprövningen vid beräkningen av kommunalt bostadstillägg.¹]

15. att riksdagen ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande den s k begränsningsregeln,

16. att riksdagen beslutar om skatteskalor och grundavdrag vid arvs- och gåvobeskattningen fr.o.m. den 1 januari 1990 enligt vad som anges i motionen,

17. att riksdagen beslutar att börsnoterade aktier vid arvs- och gåvobeskattning tas upp till 65% av sitt marknadsvärde,

18. att riksdagen beslutar att OTC-aktier vid arvs- och gåvobeskattning tas upp till 30% av sitt substansvärde,

19. att riksdagen beslutar sänka omsättningsskatten på aktiehandel från den 1 april 1989 enligt vad som anförts i motionen,

20. att riksdagen hos regeringen begär förslag om slopad omsättningsskatt på värdepapper vad avser valutaexporteringar,

Mot. 1988/89
Sk411

21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande slopande av omsättningsskatten på värdepapper i samband med att valutaregleringen slopas,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande energibeskattningen.²]

Stockholm den 24 januari 1989

Bo Lundgren (m)

Hugo Hegeland (m)

Ewy Möller (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Knut Wachtmeister (m)

Margit Gennser (m)

¹ 1988/89:Sf339

² 1988/89:N452

